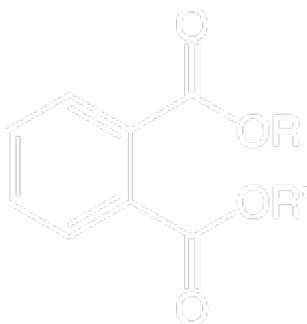


Ftalatoak



Laburpena

Konposatu horiek aplikazio industrial ugari dituzte, eta etxeko objektu askotan ere aurki daitezke; duela gutxi arte jostailuak fabrikatzeko ere erabiltzen ziren.

Ftalatoak eguneroko erabilerako produktuetan erabiltzen diren sustantziak direnez, biztanleria orokorrak hainbat bide eta iturriren bidezko esposizioa izan dezake.

Ftalatoen esposizio-bide nagusiak ahozkoa (hautsa eta elikagaiak jateagatik edo ahoan sartzen diren produktuengatik), birrikakoa (suspentsioko hautsa arnasteagatik) eta azalekoa (material eta hautsarekin kontaktuan egoteagatik) dira.

Elikagaien bidezko esposizioa da esposizio-iturri handiena; izan ere, elikagaiek ftalato kopuru txikiak izan ditzakete ingurumeneko kutsaduraren ondorioz (aireko partikulak), ekoizpen-prozesuan zehar gertatzen de hainbat materialekiko kontaktuaren ondorioz (hautaketa-mahaiak, garraio-lineak, etab.) eta enbalatze-materialekiko kontaktuaren ondorioz (filmak, bandejak, etab.).

Dena den, EFSARI jarraikiz, gehien erabiltzen diren bost ftalatoen gaur egungo esposizioa ez da osasun publikorako kezka-iturri.

Ftalatoak industria- eta kontsumo-produktu ugaritan dauden

plastiko zurrinak biguntzeko erabiltzen diren sustantzia kimikoak dira, besteak beste, elikagaiekin kontaktuan egoteko baimendutako material plastiko batzuk.

Konposatu horiek aplikazio industrial ugari dituzte, eta etxeko objektu askotan ere aurki daitezke; duela gutxi arte jostailuak fabrikatzeko ere erabiltzen ziren.

Ftalatoak ez daude kimikoki lotuta gehitzen diren materialarekin, eta, beraz, askatu egin daitezke ftalatoak dituzten materialetatik. Askatze hori produktu baten bizitza-zikloaren etapa guztietan zehar gertatzen da: ekoizpenean, erabileran eta deuseztatzean.

Taula honetan ftalato nagusiak aurki ditzakegu, baita elikagaien industrian erabiltzeko baimendutakoak ere:

MCA: zk.: Sustantziaren identifikazio-zenbakia elikagaiekin kontaktuan dagoen material gisa.

Ftalatoak eguneroko erabilerako produktuetan erabiltzen diren sustantziak direnez, biztanleria orokorrak hainbat bide eta

iturriren bidezko esposizioa izan dezake.

Ftalatoen esposizio-bide nagusiak ahozkoa (hautsa eta elikagaiak jateagatik edo ahoan sartzen diren produktuengatik), birrikakoa (suspentsioko hautsa arnasteagatik) eta azalekoa (material eta hautsarekin kontaktuan egoteagatik) dira.

Elikagaien bidezko esposizioa da esposizio-iturri handiena; izan ere, elikagaiek ftalato kopuru txikiak izan ditzakete ingurumeneko kutsaduraren ondorioz (aireko partikulak), ekoizpen-prozesuan zehar gertatzen de hainbat materialekiko kontaktuaren ondorioz (hautaketa-mahaiak, garraio-lineak, etab.) eta enbalatze-materialekiko kontaktuaren ondorioz (filmak, bandejak, etab.).

Ftalatoek hainbat eragin izan ditzakete gizakion osasunean: hasi ugalketa-sistemako efektuetatik giltzurrun eta gibelesko efektu toxikoetara. Gaur egun ebaluatzen ari diren beste eragin batzuk ere badaude, eta informazio mugatua dago horien inguruan.

DBP, BBP eta DEHP izeneko kasuan, orain arte identifikatutako efektuek lotura dute sexu-funtzioaren, ugalkortasunaren eta garapenaren gaineko efektu kaltegarriekin; ondorioz, ECHA erakundeak produktu kimiko horiek ugalketarako toxiko gisa sailkatu ditu (Ugalketa 1B).

Produktu horiek, dosi jakinetan eta esposizio luzeetan, eragina izan dezakete ugalketa-organoetan (barrabiletan, zehazki), baina gibela eta giltzurrunak ere kaltetu ditzakete.

Hala ere, azken horietako agerpena neurtzen duen NOAEL indizea handiagoa da ugalketa-sistemako efektuetakoa baino; beraz, etorkizuneko ebaluazioetan azken NOAEL indize hori hartuko da kontuan, murriztaileagoa baita.

DINP eta DIDP izeneko kasuan, efektu toxikologiko ohikoenak funtzio hepatikoarekin daude lotuta.

EFSAk taldekatu egin ditu 5 ftalatoetako 4 (DBP, BBP, DEHP eta DINP), eta 50 µg / gorputz-pisuaren kg / eguneko EITa ezarri die guztira (lau ftalatoak batuta). Horretarako, aintzat hartu dituzte ftalato horiek ugalketa-sisteman eragiten dituzten efektuak (umekien testoterona-mailari eragiten diote).

50 µg / gorputz-pisuaren kg / eguneko

Berriz ere aztertu den bosgarren ftalatoak, DIDPk, ez du eraginik ugalketa-sisteman, eta, beraz, aparteko EITa ezarri dio EFSAk, eragiten dituen efektu hepatikoen arabera: 150 µg / gorputz-pisuaren kg.

Ondorioak

EFSARI jarraikiz, bost ftalato horiekiko gaur egungo esposizioa ez da osasun publikorako kezka-iturri.

Zenbatetsitako ingestioak

2019an, EFSAk berriz ere ebaluatu ditu elikagaiekin kontaktuan dauden material plastikoetan (FCM) erabiltzeko baimenduta dauden bost ftalatoak: DBP, BBP, DEHP, DINP eta DIDP (ikus izen osoak goiko taulan). Aurreko ebaluazioa 2005ean egin zen.

2019ko ebaluazioan elikagaien bidezko esposizioa zenbatetsi zen (adin-tarte guztietako gutxiengo eta gehiengo balioak):

Batezbesteko kontsumitzaileek 7 µg / gorputz-pisuaren kg / eguneko esposizioa dute dietaren bidez DBP, BBP, DEHP eta DINP ftalato-taldearekiko (balio hori kontsumo-maila segurua baino zazpi aldiz txikiagoa da). Aldiz, kontsumo handia egiten dutenen dietaren bidezko esposizioa 12 µg / gorputz-pisuaren kg / egunekoa da (EITa baino lau aldiz txikiagoa). DIDPren kasuan, kontsumitzaile handien dietaren bidezko esposizioa maila segurua baino 1.500 aldiz txikiagoa da.

EFSAren bigarren ebaluazioan egindako zenbatespenek erakutsi dute elikagaien bidezko esposizio-iturri guztien batura (eta ez bakarrik elikagaiekin kontaktuan dauden plastikozko objektuena) EITaren oso azpitik dagoela. Plastikoen bidezko esposizioak, barne hartuta elikagaiekin kontaktuan dauden materialenena, taldearen EITaren % 3 – % 23 bitartean hartuko luke kontsumitzaile handien kasuan.

Ziurgabetasunak

Honako hauek dira EFSAk plazaratu dituen ziurgabetasun nagusiak:

- Ezin izan dira 2005etik bildu diren datu guztiak osorik berrikusi; bereziki, DBPk, BBPk eta DEHPk garapen neurologikoan eta sistema immunologiko eta/edo metabolikoan izan ditzaketen balizko efektuei buruzkoak.
- EFSako adituen taldeak ohartarazi du badaudela FCM plastikoetan erabiltzeko baimenduta ez dauden beste ftalato batzuk, esaterako, DIBP, eta horiek ere eragina izan dezaketela, besteak beste, ugalketan. Hori aintzat hartu behar da horien guztien eraginak bigarren ebaluazio honetako ftalatoen eraginari gehitu dakizkiokeelako (bi motetako ftalatoekiko esposizioa).

Gaur-gaurkoz, elikagaiekin kontaktuan egongo diren materialak eta objektu plastikoak 10/2011 Erregelamenduan (EB) daude araututa.

Bertan, baimendu egiten da materialetako geruza plastikoak eta plastikozko objektuak egiteko DEHP, BBP, DBP, DINP eta DIDP erabiltzea, eta, horrez gain, gehieneko migrazio-mugak eta erabiltzeko zehaztasunak jasotzen dira.

Ftalato batzuk debekatu egin dira EBn erabilera jakinetarako; besteak beste, jostailuak eta haurrak zaintzera bideratutako produktuetan (2005/84/EC Europako Zuzentaraua) eta produktu kosmetikoetan (Kosmetikoei buruzko EBko araudia).

EFSA

- [Update of the risk assessment of di-butylphthalate \(DBP\), butyl-benzyl-phthalate \(BBP\), bis\(2-ethylhexyl\)phthalate \(DEHP\), di-isononylphthalate \(DINP\) and di-isodecylphthalate \(DIDP\) for use in food contact materials](#)

AESAN

- [Reevaluación de 5 ftalatos autorizados para utilizarse en la fabricación de materiales y artículos de plástico](#)
- [Preguntas y respuestas sobre ftalatos](#)
- [Materiales Plásticos](#)

ACSA

- [Ftalatos en materiales en contacto con los alimentos](#)

ECHA

- [Endocrine disruptor assessment list](#)